

БЫТЫЛЛАР КЫЛААС: 1

Буолар күнэ:

Тема: «Букубаар, баһыба!»

Цель: Создание ситуации успеха и эмоционального подъема для стимулирования личностного роста первоклассников, их творческого самовыражения.

Задачи:

Активизировать читательские интересы учащихся, стимулировать потребность совершенствовать свою устную и письменную речь.

Продемонстрировать родителям уровень развития предметных и метапредметных умений учащихся (коммуникативных и регулятивных УУД через работу в группах).

Развивать классные традиции и ритуалы, способствовать сплочению ученического и родительского коллектива класса.

Туттуллар тэриллэр: аабыга карточкалар, дорҕоон фишкалара, компьютер, проектор

Бэлэмнэни үлэтэ:

1. Оҕолор эрдэттэн айбыт «Букубалар» оҥоһук быыстапката
2. Оҕолор букубалар тустарынан хоһооннору нойосуус үөрэтэллэр
3. Эбэрдэ ырыалары бэлэмнэһин
4. Кылааһы кизгэтии.

Хаамыта.

- Утуе кунунэн кунду оболор, терепуттэр уонна ыалдьыттар!

(Презентация) Ханник баҕарар врач, директор, лётчик, инженер, учёнай, бу биһиги төрөппүттэрбит – оскуолатаабы олохторун, бу букубаартан саҕалаабытара. Саха бастакы букубаарын Семён Андреевич Новгородов айыабыттан, 98 сыл ааста. Ити сыллар усталарыгар кини бэйэтэ олус элбэхтик уларыйда, үгүс көлүөнэ дьону үөрэттэ. Ол эрэри, кини кылаабынай соруга оҕолору ааҕарга үөрэтиитэ, хаһан да уларыйбат.

Буквы разные писать... музыка тыаһыыр, оболор киирэллэр

Бугун биһиги бу күһүн 9 кырачаан уерэнээччи оскуола диэн дьиэбэ, билии-керуу аартыгын арыһан, 2 чиеппэр устата уорэнэн, А-тан, Б-тан сабалаан букубалыын билсигэн, номнуо бастакы кинигэбитин “Букубаары” бутэрэн бырабаайдаар куммут ууннэ. Бу уеруулээх кунунэн бука барыгытын эбэрдэлиибин!

Ырыа АБВГД диэммин алфавиты билэбин

- Оболоор, күндү ыалдьышпыт - Букубаарбыт бэйэтэ суох дии, бары ынырабын!

Бары: Букубаар, букубаар, эйигин күүтэбит! (Б. киирэр)

Бук.: Утуе кунунэн! Күндү оболор, бастатан туран, эһигини мин букубаларбын барыларын билбиккитинэн, ааҕар, суруйар буолбуккутунан эбэрдэлиибин! Билигин тебе үчүгэйдик алфавиты билэргитин көрүөхпүн бабарабын. (алфавит)

Учуутал: Үтүө добор букубаар. Мин уерэнээччилэрим, угуу элбэби биллилэр. Бу тураллар биһиги букубаларбыт. А-лар, Б-лар, Ж-лар...Биһиги терепуттэрбит эмиэ бастакы добордорун, аабарга, суруйарга уерэппит кинигэлэрин Эйигин Букубаардарын умнубаттар. Биһиги самай кунду дьоннорбутун, терепуттэрбитин сыанаба ынырабын.

Учуутул: Аабарга, суруйарга үөрэппит

Букубаарбыт барахсанныын

Быраһаайдаһар буоллубут

Онон туохха үөрэммиппитин

Бары санаан ылыабын.

«Букубалар ооньуулар»

Букубалар ооньуулар

Бытарыба сырсаллар

Арыт мээчик хапсаллар

Арыт куннээн тусталлар.

Араастык да ооньуулар

Куораттары туталлар
Космонавт буолаллар
Муораларга усталлар.
Буукубалар оҕолор
Ооньуулларын таптыыллар
Хам бааччы олоботтор
Көрүлүүллэр, ыллыыллар.

Оболор, тереппуттэр хобооннорун этэллэр.

Букубаар: Буукубалары үчүгэйдик үөрэппикит, билбикит. Билигин аны миигин билиигитинэн үөрдүөхтээххит. Мин тугу ыйытарбын өйдөөн истин уонна илиигитин уунан эппиэттээн:

1. Бу туох бэлиэлэрий? (а/д, б/д, дифтонг)
2. Хас кылгас аһаҕас дорҕоон баарый?(8)
3. Хас уһун аһаҕас дорҕоон баарый?(8)
4. Хас дифтонг баарый?(4)
5. Ханлык аһаҕас дорҕоону бэлиэтиир буукубалар нууччаттан киирбиттэрий?(я, е, ё, ю)
6. Ханлык бүтэй дорҕоону бэлиэтиир буукубалар нууччаттан киирбиттэрий?(в, ж, з, ш,щ,ь, ь,ф)
7. Дорҕоону бэлиэтээбэт ханлык буукубалар баалларый?(ь,ь)
8. Бу ханлык буукубаларый? (Б,б)
9. Бу ханлык буукубаный?(н) Тоҕо соҕотоҕуй? (киниттэн саҕаланар тыл суох)
10. Эссө наар кыраттан суруллар саха тылыгар ханлык буукубалар баалларый? (ь,һ,й)
11. Саха алфавита барыта хас буукубалааҕый?(40)
12. Бу ханлык сурук бэлиэтэй?(.) Кини ханна турарый? (Этии кэннигэр) Сөп, туочука кэннэ ханлык буукубаттан суруйабытый? (улахан)

Олус үчүгэйдик эппиэттээбиккитигтэн астынным, үөрдүм. Олус өйдөөх оболор эбиккит.

Билбэтчэй киирэр:

Билбэтчэй: Дорооболоруң!

-Оболоор, мин кимминий, билбэит дуо? (эн Билбэтчэйгин)

- Суох, миигин билбэт дьон итинник ааттыыллар. Дьиңинэн мин барытын билэбин ээ (буукубалары көрдөрөр уонна сыһа этэр). Чэ, оччоҕо эыги ааҕан кердерун эрэ.

Оболоор, ааҕан иһитиннэриэбин (Хас биирдиилэригэр экранна текст)

Ол бэс мас турар.Элбэх хойуу лабаалаах. Бэскэ икки тиин олоор.

Түүн буолар. Тыал мөлтүүр. Сур бөрө үөмэр. Үөр таба үргэр.

Күн көрөр. Хаар уулар. Халлаан сылыяр. Хаастар хоту ааһаллар.

Түүн ый тахсар. Туох барыта утуйар. Арай кутуйах утуйбат. Ону-маны кэрийэр.

Тылы сепке суруй.

- Чэ чэ, ол оннугар мин суруйарга баҕас маастарбын ээ. Саас чугааабытынан олус уерэн бу ейбуттэн суруйбутум (албас бебену онорбут, оҕолор көннөрөллөр).

Билбэтчэй Тугу сыһа суруйбутуй

Саас кэлэ. Күмүткүскэ тыкта. Элбэҕ оҕо үөрдэ. Саас хар уулар. Саас кэлбитигэрдьонор бары үөрдүлэр.

- Ээ, чэ, ааҕар суруйар туохха нааданый? Мин курдук, таах, тугу да гыммакка сытыа этигит буоллаба.

- Ким мин курдук буолуон баҕарарый? (суох дииллэр). Тоҕо? (хомойор, ытыыр). Мин доҕорум суох, дьон бары миигин күлүү гынар. Оҕолоор, миигин үөрэтиэххит дуо, мин эһиги курдук элбэх доҕордоох, сатаан суруйар, ааҕар буолуохпун баҕардым.

Учуутал: Чэ, Билбэтчэй, кер, уерэнээччилэрбитин!

Билигин биһиги 1 кылаас үөрэнээччилэрэ тугу этэллэрин истиэбин.

Киирбиһит биһиги оскуолаҕа

Балаҕан ыйын бастакытыгар

Бары суумка сүгэммит

Үөрэнээччи буолбушпут.

Биһиги ааҕар буолан

Буукубаары бүтэрдибит.

Махтал баһыыба тылларын

Бастын атаспытыгар

Бастакы кинигэбитигэр

Буукубаар барахсанна этэбит.

Учуутал: Дьэ, кер Билбэтчэй, кинигэни ааҕар буоллаххына эрэ сиэр-майгы өттүнэн ыраас дууһалаах буолуон, кэрэҕэ тардыһыан.

Билбэтчэй: Сеп, мин уерэнэр учугэин ейдеетум, сурэхтээх эрэ буолуохха наада эбит оччого барыта табыллар эбит.

Биһигини кытта оонньооххун баҕараҕын?

Таабырын БУКУБААР

- Мин билигин эһиэхэ таабырын таайтарыаҕым, ол таайбыт тылларгыт бастакы буукубаларын буланньт турунан иһээрин эрэ, туох диэн тыл тахсан кэлэрий. Бэлэмнит дуо

Б – Отой тыла суох оҕолор окур-бокур оҕолор кэккэлэһэ эрэ турдаллар, кэпсээбитинэн бараллар үһү(Буукубалар).

Отоннооҕор оччугуй, оҕустааҕар күүстээх баар үһү.(Буулдьа)

У – Быс да быс быстыбат баар үһү. (Уу)

У -Уһуктаах төбөлөөх төбөтүн оройунан тыынар үһү. (Ураһа)

К – Иккитэ төрүүр, биридэ өлөр баар үһү (Көтөр)

Илиитэ, атаҕа да суох буоллар, барыга үөрэтэр баар үһү (Кинигэ)

Кутаа да буолбаттар сылытар баар үһү (Күн)

Икки төбөлөөх, икки төгүрүктээх, ортотугар кииннээх баар үһү (Кыптыый)

У –Хангыл тойон уола хараҕа хааннаах (Улар)

Б –Кынаттаах да көппөт, атаҕа суох да ситтэрбэт баар үһү. (балык)

Саар ыаҕаска солко сап симиллэ сытар үһү.(Баттах)

А – Сырсалла-сырсаллар хайалара да сиппэт баар үһү.(атах)

Күнү быһа хараҕын уутун тоҕор баар үһү. (ардах)

А – Иннинэ-кэннинэн тэбиэлэнэр эмньик кулун баар үһү.(аан)

Р – Ханна да көстүбэт, манна баар курдук буолар үһү. (Радио)

Түргэнтэн түргэн, күүстээхтэн күүстээх, умайар уот тыыннаах улуу бухатыыр сири сэттэтэ эргийбит үһү.(Ракета)

Букубаар: Маладьыастар!

Таптаан миигин аахтыгыт,

Таабырыммын таайдыгыт,

Аны араас кинигэни

ааҕа сылдыын эһиги.

Умсугуйан үөрэнин,

Оскуоланы бүтэрин,

Ол эрэри бука бары

Умнаайаҕыт букубаары!

Учуутал: Букубаар, билигин оҕолорбут махталларын тсьиэхпит. эһиэхэ «Букубаар быраһай» хобооннорун ааһыахтарын баҕараллар.

Оҕолор хобооннорун этэллэр. Букубаар быраһай

Билбэтчэй: Наһаа да учугэй хобоону иьиттиим.

Букубаар: оҕолоор, махталгыт иһин баһыыбаларын. Аны эһиги мин бырааттарбын ааһыаххыт.

Билигин мин кинилэри киллэртиэм.

- Дорооболорун, оҕолоор!

Букубаар: Бу кимнээх эбиттэрий, ааҕын эрэ. (тереебут тыл, литература ааҕыта)

Букубаар: Чэ, арахсар кэм кэллэ, үөрэхтээх дьон буолан дьоннутугар , дойдугутугар туһалаах дьон буолан тахсаарын, бары үтүөнү-кэрэни баҕарабын. Бааһыбаларыц! Дьоллоох буолун! Покаларын!

Билбэтчэй Керсүөххэ диэри!

Букубаарбыт бүтэн биһиги үөрэхпитин салҕыы үөрэтиэхтээх сана кинигэлэрбит туох дииллэрин болбойон истин.

Саха тыла: Мин саха тыла диэммин. Таба суруйарга үөрэтиэм, ылбыт билиигитин чингэтиэм, быраабылалары биллэриэм.

Литература ааһыта: мин литература ааһыта диэммин. Миэхэ бааллар араас үчүгэй кэпсээннэр, таабырыннар, ырыалар, уруһуйдар.

Төрөөбүт тыл:

Учууталгыт кэпсиирин

Чуумпуранныт истээрин,

Араас дьикти элбэҕи

Билэн-көрөн иһээрин!

Литература ааһыта:

Кинигэбит ойуутун

Кэрэхсээннит көрөөрүн,

Кинигэбит лиистэрин

Киртишэккэ туттаарын.

Трннбут тыл: Билигин биһиги барыгытын оонньотуохпутун баҕарабыт. «Таһынаахха» оонньуу оонньуохпут.

- Таһыналлар, ким манна баар.

- Таһыналлар, ким минньигэстик аһырын себулуур.

- Таһыналлар, ким биирдэ даһаны уруокка хойутаабатах.

- Таһыналлар, ким каникулы себулуур.

- Таһыналлар, ким уерэнэрин сэбулуур.

- Таһыналлар, ким угугэй настырыанньалаах

Ити курдук ытыс тыаһынан оболорбут ырыаларын истиэбин.

Мин үөрэнээччилэрбин эмиэ бу үөрүүлээх күннүтүнэн эбэрдэлээн туран эһиэхэ букубаары бүтэрдилэр диэн докумуон уонна бэйэм сэмэй бэлэхтэрбин туттарыахпын баҕарабын. Уонна өссө кыһанан үөрэнэргитигэр, элбэҕи ааһан билиигит күн аайы элбээн иһэригэр баҕарабын.

Манан бүгүммү мероприятиебит түмүктэнэр. Биһиги үөрүүбүтүн үллэстэ кэлбиккитигэр, күүс-көмө буолбуккутугар махтанабын.

- Керсүөххэ диэри!